

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kapthatók: a dohánytözsédkben.

A magyar ipar fejlesztése.

Írta: **CSITÁRY BÉLA** országgy. képviselő.
(Folyt. és vége.)

Legnagyobb hiba iparfejlesztésünkben a külföldi tőkepenészek fogdosásával támogatni akkor, amidőn idehaza heverő tőkék vannak a takarékpénztárakban. Annyi buzgalom, jóakarát és oly hathatós állami támogatás mellett és ha ez nem elég, még nagyobb, belföldi tőkéből is létesülhetnek részvénytársaságok, konzorciumok, amelyek hazai termények feldolgozására létesíthetnének gyárakat.

Megengedem, hogy ez nehezebb körülményesebb és még nehezebb a mi nagybirtokosainkat, magnásainkat ezen ügynek megnyerni, hogy bár birtokaik részbeni megterhelésével létesítsenek vállalatokat, de ezen nehézségektől az illetékes köröknek megijedni nem szabad, ez az ő kötelességük, ezt várja tőlük a nemzet!

Még nem tudok rá esetet, hogy az iparfejlesztési állami közegek nyílt felhívást intéztek volna a magyar társadalomhoz, miszerint itt vagy ott létesítendő lenne ilyen vagy olyan vállalat szubvenció, adóelengedés, ingyen telek és egyéb kedvezmények, vagyis állami megren-

delés biztosítása katoná stb. posztókban, tehát egyesüljenek, jelentkezzenek, hogy a részvénytársaságot, konzorciumot megalkotni lehessen. Ehelyett nagy fiókban folyik a tárgyalás a külföldi tőkepenészekkel és a közönség csak akkor vesz tudomást erről, amidőn már fait accompli.

Azt mondta egy beavatott barátom, hogy nálunk eddig, a szabadelvű éra alatt az iparfejlesztés egy nagy svindli volt, dobálózás hangzatos jelszavakkal, minden komoly és hazafias törekvés nélkül.

Teljes a bizalmam, hogy az új korszak vezető emberei ezen kérdést is hazafias szempontoktól fogják kezelni, de ami eddig történt, abban csakugyan semmiféle rendszert, semmi céltudatosságot találnunk nem lehet.

Példának hozom fel a következő esetet: A selyemtermelés emelésére eddig is, ma is nagy áldozatokat hoztunk és valóban örömmel kell konstatálnunk, hogy igen szép eredményeket értünk el.

Selyemtermelésük évről évre növekszik és sok szegény, rokkant asszony, gyerek, akik másként talán kenyerüket megkeresni sem tudnák, selyemhernyók tenyésztése által legalább tűrhetővé teszik helyzetüket a családban azáltal, hogy

gubók beváltásából némileg hozzájárulnak a család jövedelmének emeléséhez.

Logikus folyománya lenne ennek a szép eredménynek, hogy ezt meg is védjük továbbra is és nyers selymet feldolgozó gyárakat nemcsak akkor létesítsünk, ha véletlenül egy külföldi tőkepenész, mint zsiros falat, horogra kerül és kész ily gyárat létesíteni, hanem az államnak, az iparfejlesztésre hivatott szakközegeknek módot kell nyújtani, hogy belföldi tőkékkel és magyar állampolgárok által erőtessék az ily gyárak létesülését. Hiszen készült néhány állami gombolyító gyár mutatónak, de ez szóba sem jöhet e kérdés tárgyalásánál, miután kész feldolgozó selymünk az országban nem talál!

Azt mondják, hogy ha elvül tőlünk ki a magyar tőkével hazai terményeket feldolgozó gyárak alapítását, nagyon kevés gyár létesülne!?

Hát kérem, mindent meg lehet tenni, amit az ember szívósan tenni akar. Ter mésetesen kényelmesebb és kellemesebb is egy külföldi tőkepenészt fogni és azt szubvencionálni.

Ennél körülményesebb lenne minden- esetre, ha az állam maga létesítene ilyen gyárakat és azokat akkor, amidőn már

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Levél Zalából.

Zala y, 1906. aug. 21.

Ide csöppentem pár napra, a kies Zalába, a jó bor, a harminckrajcáros napszám, a néppárt és a göcseji nyelvjárás hegyes-halmos hazájába. Ide hozott atyáim is a magyar dal szeretete. Nota bene: a „Dunántúli Dalosszövetség az idén itt, az erősen merkantillista Nagykanizsán tartotta két napon át versenyét. Eljöttem, hogy meghallgassam, hogy épüljek a jórészt egyszerű sorsban élő emberek idealizmusán és kitartó fáradozásán. Fehérvári emberre ez nagyon ráfér, hisz nálunk a magyar dal még mindig csak a szőlőhegyen szalonképes.

Erzem, hogy irásom első sorai némi magyarázatra szorulnak. Nem a jóbort értem, hisz Badacsony mindent elmond helyettem. Ami a „göcsej“-t illeti, azon legfeljebb egyik-másik hozánk származott zalai benszülött méltadankodik, olvasva é sorokat, lévén jellemző tulajdonsága minden zalai embernek, hogyha a „göcsej“-jel bántják, legfeljebb annyit ismer el, hogy az ő szülőfaluja a göcsej halárán fekszik, de náluk még a *liszta* magyar nyelvet beszélik. Hogy ez a magyar nyelv aztán tele van a „kóstulla meg,“ „birkével,“ „kutyának,“ „lővik“ (lovuk) stb. kitételekkel, az mellékes.

Hanem az már nagyon tévedne, aki a harminckrajcáros napszámot és a néppártiságot egy közös forrásból, a nép hátramaradottságából származtatná. Tény az, hogy Zalamegye népe kulturális tekintetben kissé elmaradt, de becsületesebb, józan, békés faj, és szerény igényű. Ez az oka

annak, hogy némely helyen napi keresete ijestően emlékeztet a ruthen nép viszonyaira. Igaz, hogy itt is tulsok már a zsidó birtokos és berlió. A néppárti érzelmek nem ennek a hátramaradottságnak a számlájára irandók. Hisz hazánk legintelligensebb megyéi, Vas, Moson, Sopron szintén néppártiak. Ehhez keresztény meggyőződés kell.

Zala népe mindez ideig szinte sörétlenül megőrizte ősei becsületét, mely hitét és vallásosságát, ide még nem ért el a fővárosból kiinduló modern pogány áramlat piszkos hullámverése.

Megható jelenetek voltak tanuja egyik este. Szegény, egyszerű emberek házában szemben lakom. A ház előtti kertben jártam, mikor megcsendült az esti harangszó. Nyomban utána felhangzott a szemközti ház nyitott ablaku szobájából az „Urangyala“. Űde gyermekleányhang mondta hangosan az imádságot, göcicselő kis testvérei jól-rosszul kísérték. Az Urangyala után jött a „Miatyánk“, ezt követte a „Hiszekegy“, majd az Isten tiz és az Anyatengyház öt parancsa, a gyónási imádság elmondása. Az egész a Jézus kinszenvedéséről való ájtatos megemlékezés fejezte be: „Imádnok Téged Krisztus és áldunk Taged, mert a Te szent kereszt által megváltottad a világot.“ Akaratlanul is eszembe jutott a veszedelmes gyorsasággal közeledő iskolai év kezdete, mikor az iskolában három hétig azzal fogok vesződni, hogy *keresztelésre* tanítsam Szent István városának gyermekeit.

Igy nem lehet nevelni. S minthogy Zalában másként nevelnek, azért boldog szegénységben is népe s azért nincs talajuk még ma sem Deák Ferenc megyéjében a munkakerülő, Isten-tagadó háztalan bitangoknak.

Ugy hallom, hogy nemrégiben meg akarta ugyan őket is tisztelni egy „Jakab“ magas megjelenésével, de a kiskanizsaiak (gróf Zichy Aladár

választói) mint egy ember állottak ki a város szélére, hogy megérdemelt fogadtatásban részesítsék az előkei vendéget, aki azonban ily körülmények között jobbnak látta meg nem jelenni Sajátosság, de jellemző tény, hogy a nyolcvanas évek antiszemitizmusa ebben a megyében lobogott a legnagyobb, szinte veszes lánggal, mely pedig legmesszebb esik Tisza-Eszlártól!

Ma már más szellők fujnak. A furkósbort ideje lejárt, a törökveréshez szokott zalai paraszt kiesett szerepéből és jóformán fégyvertelen a zsidóság modern hódító eszközeivel szemben. Hivatott vezérei, kikre a tömörítés, a szervezés munkája várna, még igen sok helyen patriarkális kényelem és nemtörődömségben élnek. Így esik aztán, hogy a nemesi kúriák egymásután gazdát cserélnek, a parkok fát az üzleti szellem tüzere vágatja. Magának Kanizsának 20,000 lakosa közül 3500 zsidó.

Ez meglátszik az egész város képen. Elmondhatom, hogy a magyar dalosoknak az idén zsidók voltak a házigazdák. S ez szép dolog volt, jele annak, hogy a zsidóságnak sok minden iránt van érzéke, ami a magyar intelligenciát meglehetősen hidegen hagyja.

Zsidó közönség a dalversenyeken, zsidó a karmesteri pálcával, zsidó asszonyok, leányok a tombolatárgyak árusításánál, a dalos vendégek tiszteletére rendezett lakoma felszolgálói között, szóval mindenütt. Én kalapot emelek ez előtt a tevékenység és figyelem, ez előtt a kulturális érzék előtt.

Mit írjak a két napos versenyéről? Érdeklí ez a fehérváriakat? Sajnos, nincsenek vérmes reményeim. Szegény Fehérvár! Rád gondoltam, mikor a keszthelyi iparosok között (kérem tisz.

Mai lapunk 4 oldal.

00000471

teljes, jó üzembem vannak, részvénytársaságokká alakítaná át, mindenesetre olyan alapon, hogy az reuzálhasson is és ezzel megszűnnek az állam gondja ezen gyárral szemben. Milliók nincsenek, de részvények vételére akadna sokaknál pár ezer korona, ami együtt kiteuné a milliókat!

Ezzel szemben akad egy külföldi, a kinek tulajdona műselyemgyártás. Ha ezen műselymet valamelyes hazai ősterményből állítaná elő, talán még volna némi értelme, hogy Magyarországon is engedélyt nyer egy műselyemgyár alapítására. De kérem, ismét csak gyapot kerül feldolgozásra és nem gyapju stb.

Nekünk azonban ipar kell, nosza neki hát műselyemgyár! Milyen speciális! Mily eszme! Ide vele azonnal, lesz szubvenció, kamatnélküli kölcsön, ingyen telek stb., fő, hogy egy kéménnyel több füstölögjön az országban, egy rakás külföldi szakember jó fizetést huzzon és a tőkepénzes busás hasznát külföldre vigye magával.

Az mellékes kérdés, hogy a munkabér és a fizetések hányadrésze kerül magyar állampolgárok kezébe, még mellékesebb, hogy hány magyar munkás reptl a levegőbe a gyárral együtt, fő az, hogy jövedelmez-e a tőkepénzesnek vagy nem?

A város energikus tiltakozása dacára az illető külföldi kap újabb engedélyt a gyárát renoválni, talán kap újabb szubvenციót is, no és kellő lókuszt-pókust után kimondatik, hogy újabb ellenőrző intézkedések után ki van zárva teljesen, hogy újra levegőbe reptülhessen a gyár a várossal együtt, olyan gyár, amely voltaképpen lögyapottal dolgozik és akkor reptül levegőbe, amikor egy életunt munkás öngyilkos kíván lenni kellő részvét biztosításával a maga részére . . .

Es ezen gyár egyenesen konkurenciát csinál egy hazai ősterményünknek, a

tességes emberek, csakhogy iparosok) egy premontréi tanárt láttam a pódiumon énekelni.

Igen jó hatással volt mindenkire, hogy a dalosversenyen végre egy eleven miniszter is megjelent. Gróf Zichy Aladár, a kanizsaiak nagyon szeretett és úgy látszik: örökös képviselője komolyan fogta fel diszelnökségét. Hogy közben országos vásárt kéro deputációkat s más ügyesbajos embereket is kellett fogadnia, az természetes. De hát ez ellen még egy miniszter sem tehet.

A versenyen kilenc dalárda vett részt, köztük a mi delivasuti munkásaink is, kik a II. csoport második díját hozták el. Főleg a szabad verseny napján igen szépen viselték magukat Szent Gály Gyula: „Magyar dalcsokor” c. kompozíciójának előadásával. A jelenlevő szerző személyesen gratulált Jambor karmesternek. A csinos művet valószínűleg mi is fogjuk a tél folyamán hallani.

Versenyen kívül szerepelt a nagyhirű pécsi dalárda s a tavasszal nálunk járt finn dalosoktól elcsent „Finn bölcsődalal” valósággal lázba hozta az ezer és ezer főre menő hallgatóságot. Két nap alatt négyszer kellett énekelnie ezt az eszményien szép és végtelenül finom apróságot, melyet melegen ajánlok a belvárosi kath. kör dalárdájának figyelmébe.

A város hangulata, dacára a nagyon kellemetlen időjárásnak, igazán lelkes volt; a környék intelligenciája százával tödült a verseny színhelyre, a sörházi katakombákba. Így lesz-e két év múlva Fehérvárot? Nem tudom, de remélem, hogy az 1908-ban városunkban rendezendő verseny nálunk is fordulópontot fog képezni a publikumnak a dalművészetéről táplált felfogásában.

természetes jó selymünknek, nehogy a selyemtermelésünk valahogy tultengődjék. Konkurenciát kell teremteni, akár a rossz korcsmárosnak, hogy megbecsülje magát.

Bár a műselymet ma még mindenre úgy felhasználni, mint a természetes selymet, nem is lehet, de már fokozatosan annyira tökéletesítik, hogy hovatovább megkülönböztetni sem lehet majd a természetes selyemtől, ha csak minden vevő egy kiváló kémikust nem hord magával egy egész laboratoriummal.

Aluttfiebi kiállításon láttam műselyembutorokat oly tökéletes, tetszetős kiállításban, hogy valóban magam is inkább ezt vettem volna meg, mint a természetes selymüt.

Asszonyaink felerészben — tudtukon kívül — nem természetes tiszta selymet hordanak, jóllehet így vásárolták és fizették.

Erőszben még az üzlet irásos garanciája sem biztosíték, mint ahogy ezt nemrégén egy külföldi per tényleg bizonyította.

Nézünk meg csak a férfi nyakkendőket, az ma már majdnem mind műselyemből készül és oly tetszetős, hogy magam is tudva szivesebben veszem a műselymet ugyanegy áron!

Eppen ezért vannak az üzletekben nyiltan bevallott műselymek és eltitkolt műselymek, kinek-kinek tetszése szerint.

Hát ez megengedhető egy oly államban, amely a természetes selyem behozatalára szorul, de könnyelműség, halálós vétek ott, ahol a természetes selyem termelésének emelésére milliókat áldozunk!

Nem szubvencionálni kellene oly gyárakat, amelyek az őstermelésnek konkurenciát csinálnak, hanem kitiltani és létesíteni bármily áldozatokkal, bármily

(csak még egyet. A verseny második napján, a zsüri ítéletének kihirdetése előtt egy öreg anyóka szólítja meg társaságunkat. Mondják kérem, melyik dalárda énekelt legszében? Egyszerű vászonruhájára tűzve ott ékeskedett egy szalagon a felírás: „Tatai Dalárda”. Rögton tisztában voltunk a szíve kívánságával s nagyon megdicsértük az ő népet.

„Ugy-e kérem jól énekeltek? Se nem nagyon „hallgatóztak” (piano) se nem nagyon „kjabáltak” (forte) s nagyon „vastagon” (bassisták) sem énekeltek, csak épen úgy, ahogy kellett. Persze mondtuk, hogy úgy van, biztosra véve, hogy a néniinek vagy fia, vagy valami atyafia bizonyosan tagja a dalárdának. Ez irányu kérdésünkre azonban nagyon meglepő választ kaptunk.

„Nincs nekem, kérem, senkim ebben a dalárdában. Csakhogy tataiak, hát eljöttem velük, hogy itt ezt a sok szép éneket meghallgassam. Jártam én már kérem Aranyos-Maróton is, meg Baranyaországban is. Igaz, hogy ez messzebb van, még se került annyiba, mint ez a mostani utam, mert semerre sem jár olyan komisz drága vasut (ne neked Déli Vasut!) mint erre. Harminc forintot hoztam magammal, aztán nem is szabad ám valami usagán élni, mégis elfogy. No de nem bánom, csak a tataiak győzzenek. Ugy-e győznek kérem?”

Megnyugtattuk, hogy reménye alapos (tényleg a III. csoport 2. díját kapták) s ő boldogan vált el tőlünk.

En azt hiszem, ha ezt az anyókat az Ur-isten grófnőnek engedí születni, na egyik első mecénása lenne a magyar művészetnek.

Dornis István.

nehézségek leküzdésével, hazai tőkékkel oly gyárakat, amelyek a mi ősterményeinket dolgozzák fel és azoknak itthon is biztos piacot teremtenek.

Természetesen ennek előfeltétele az okszerű és magas színvonalon álló részletes iparoktatás, ugy mint ahogy külföldön is ez vetette meg alapját az iparoknak, amely kérdésre más alkalommal térek át.

Részenről oly iparfejlesztési törvényjavaslatot nem tudnék megszavazni, amely nem tűzi ki feladatául: hazai tőkékkel, magyar kéz által (és ezt hangsúlyozom), hazai ősterményeket feldolgozó gyárak létesítését bármily áldozatokkal és nehézségek leküzdésével.

A kegyelet.

Megható volta mellett valóban impozáns volt az a kegyeletes ünnepség, a melylyel a függetlenségi eszme megyei és városi híveinek küldöttsége a függetlenségi eszme egy régi derék bajnokának, Meszleny Lajos, a csákvári választókerület volt országgyűlési képviselőjének adózott. Meszleny élete az ideális küzdelem munkája volt. Lelkesedett ernyedetlenül, lelkesedett akkor is, a mikor jól tudta, hogy eszméi diadalát nem remélheti. A függetlenségi eszme híve alig volt nátnál önzetlenebb, nagylelkűbb híve. A küzdelem végét nem érthette meg. A legnagyobb ur, a halál csendes emberré tette, más ura szólította. De most, mikor a függetlenségi eszme hívei elértek küzdelmeinek határára, megemlékeztek egyszerűsmind az örök életre tért bajtársról s elvitték hozzá elismerésük, kegyeletük koszoruját a velencei temetőbe.

A küldöttség tegnap d. u. indult városunkból a Függetlenségi Kör helyiségéből több kocsival.

A temetőnél találkozok Meszleny Pál volt orsz. képviselővel, a ki szívélyesen üdvözölte őket.

A temetőnél negyszámu tömeg várta az érkezőket, köztük a Meszleny- és Piáth családok több tagja s az érdeklődők nagy számmal. Az első beszédet Kénessey Gyula, a megyei függetlenségi párt elnöke mondotta a következőkben:

E sirhalomnál az emlékezet a legmélyebb gyászszal és fájdalommal tölti be keblünket, mert e néma hantok takarják az a megszakadt szívet, amely még csak nem régen is oly igaz, oly forró szeretettel dobogott családjáért, jó barátaiért és a magyar népet.

De a mély fájdalom érzése megenyhül szíveinkben, ha szemünk elé állítjuk azt a kedves kepet, amelyet az emlékezet néhai Meszleny Lajosról örökre szíveinkbe vésett. Ha rágondolunk az ő örökké vidám kedves alakjára, szikrázó humorára, mely mindenkor elmés és találó volt anélkül, hogy valaha bántott volna. Hiszen kedvességével még ellenfelei táborában is számos barátot szerzett!

Ha pedig emlékezetünkbe idézzük az ő lángoló hazaszeretetét, tántoríthatatlan elvhűségét, fenkölt idealizmusát és azt a rajongó szeretetet, amellyel a magyar nép iránt viseltetett, akkor a mi hazafias érzésünk is föllángol és megacélosodik.

Van-e még valaki, aki nátnál jobban ismerte és őszintebben szerette a magyar népet? Aki oly igaz érzéssel osztozott annak örömeiben és bánatában! Hiszen neki a politikai pályán nem kellett semmi egyéb kiténtetés, mint a magyar nép bizalma és szeretete és azt a bizalmat és szeretetet a legnagyobb mértékben élvezte életében, az a bizalom és szeretet környékezi e sirhalom is . . .

Eljöttünk tehát, Meszleny Lajos, halálod évfordulóján néma síroddhoz. Eljöttünk, hogy beváltuk azt a fogadalmat, amelyet mindnyájunk nevében e sir behantolásánál már csak néhai Lukács Gyula volt képviselőtársad tett, hogy majdha

azok az elvek, a melyekért a te nemes szived oly páratlan elvhűséggel dobogott, diadalt aratnak elhozok sirhalmadra a pirosszegfűt, a te kedves virágodat.

Ime itt van a pirosszegfű. Az a pirosszegfű, amely ezeltől 5 évvel a te kebleden elhervadt. Leteszem azt a pirosszegfűt a Fejérmegyei Függelenségi párt nevében néma sírodra és elmondom neked, hogy azok az eszmék, amelyeknek te olyan tántoríthatatlan és hiűhü harcosa voltál, ma már diadalt arattak. Még nem válósultak meg, de azért diadalt arattak, mert elsőpörtek azt a rendszert, amely az 1848-as függetlenségi eszmék megtagadásával kormányzott és most azoknak az eszméknek és elveknek jogos és igaz volta a kormányzásokon is elismertetik.

Elhozok a pirosszegfűt és letesszük azt sírodra azzal a szent fogadással, hogyha majd azok az elvek, azok az eszmék, amelyekért velünk együtt te is oly kitartóan küzdöttél és amely eszméknek a te példádól merített tántoríthatatlan küzdelem mellett mulhatatlanul érvényesülni kell, valójában érvényesülnek, akkor majd ismét eljövünk síroddhoz: ismét elhozuk a pirosszegfűt. Addig is Isten veled!

Majd Saára Gyula dr. következő beszélet mondotta:

„Az emlékezés szárnyain visszatérve a multba, igaz szeretetünk kegyeletétől áthatva álljuk körül sírodat.

Felidézzük lelkünkben az 1901. aug. 22-ének gyászos emlékét, mikor könnytel szemekkel, fájó szívvel vettük végbucsnak az igazi jó hazafi, a függetlenségi eszmék tántoríthatatlan híve és a felejtethetetlenül szeretett jó barátot.

Mély gyászunk és bánatunkban az vigasztalt, hogy reményed, magyar szived vágya, az 1848-iki dicső eszméknek diadala jutása be fog következni.

Midőn nemes szived megszűnt dobogni, midőn kihullt kezedből a zászló és visszatérve őseidhez, néma lakója lettél e csendes helynek; tettünk fogadalmat, hogy a dicső eszméknek, melynek diadaláért oly önzetlenül s annyi lelkesedéssel küzdöttél, hívek leszünk mindörökké.

Ehangzott sírod felett a fogadalom, ha a függetlenségi párt, melynek sorába tartoztál, az országgyűlésen többségre jut, újra eljövünk síroddhoz, hogy ezt veled tudassuk.

Közben multak az évek, a függetlenségi párt, melynek sorában harcoltál, kitartással és lelkesedéssel tovább küzdött édes hazánk függetlensége, boldogsága és önállóságáért.

Szomorú napok következtek! Édes hazánk alkotmányát orvul támadták, végtelen nyomor és szenvedéssel lett megfenyegetve szegény nemzetünk!

A hatalom fegyveresei hatoltak be a nemzet házába, szétkergettek törvényhozóinkat, az árnyat szitók pedig belekiáltották a világba, hiába remélték, nem lehet fejlődés, a 48 örökre el van temetve.

De a magyar nemzet szikiaszilárdan állt és híven kitartott a küzdelemben.

Az Isten kölonös kegyelméből a vészajtósló viharfelhők, melyek elborították édes hazánk egét, szétoszlottak.

Lehullott a lepel, mellyel gonosz kezek és ármányok szeretett hazánk alkotmányát befedték, vége lett a komédiának, mellyel a magyar nemzetet oly hosszú időn át ámitották.

Ma minden magyar tisztán láthat s a nemzet sohasem fogja elfeledni a történetet s okul belőlük a jövőben.

Az 1848-iki nagy eszmék újra feltámadtak sirjükből s most kezdődik a nagy munka, mely édes hazánk függetlensége, szabadsága és önállóságáért folyik.

A legegészségesebb magnak is időre van szüksége, míg kalászkot hajt s a mezőn is csak azt arathatjuk, mi már régen vetve volt.

Igaz ügyünk diadalának biztos tudatában nyugodtan várunk.

Bizalommal és igaz hittel tekintünk tehát a jövőbe, megingathatlan kitartással és soha nem csüggedő erővel küzdünk azon zászló győzelmeért, mely zászló alatt te oly híven harcoltál, melyre az 1848-iki nagy eszmék diadala, édes hazánk teljes függetlensége, önállósága s a magyar nemzet szabadsága van felírva.

Midőn itt sírod felett imánkban kérjük a Magyarok Istenét, hogy segítse diadalra nemes küzdelemünket a székesfehérvári függetlenségi kör és párt nevében letesszük sírodra kedves virágodat. A csendes éjszakákon s az azokat követő harmatcseppes reggeleken illatot árasztva sírodra, a kedves virág nyelvükön sutogják és közvetíték hő kívánságunkat: pihenj csendesen és nyugodtan sírodban, mert az eszmék, melyekért életedben oly önzetlenül és kitartással küzdöttél, kell hogy diadalra jussanak s el kell érkezni az időnek, midőn a sokat szenvedett édes hazánk viruló nemzet, a magyar nép pedig boldog lesz.

Isten veled, nyugodj békében!

Az országgyűlési függetlenségi párt nevében dr. Horváth Gyula képviselő beszélt a következőleg:

Eljöttünk síroddhoz tisztelőid, barátaid. Eljöttünk elvtársaid, hűséges választóid, s lerója kegyeletét az országos függetlenségi és 48-as párt, mely engem bizott meg, hogy emléked iránti ragaszkodását, szeretetét, soha el nem mulo halálját tolmácsoljam.

Összegyűltünk itt, a kik szeretünk életedben, s szeretünk most is haláloban, mert az élőben az embert szeretjük, ma pedig, a midőn emlékednek áldozunk, egyuttal az eszmét ápoljuk, melynek haláláig hűséges, kitartó, tántoríthatatlan harcosa voltál!

Te együtt küzdöttél ezekért az eszmékért a kevesekkel, a kik szembeszálltak a hatalommal. Te hittél a függetlenségi eszmék igazságában, s harcoltál azok diadalra jutásáért.

Te példát adtál az önzetlenségéből, midőn lemondott a magad részére kintálkozó rang, hatalom és egyéb előnyökről s csatázál tovább a magyar nemzet igazságaiért.

Álmod a haza szabadsága, munkád a haza felszabadításának munkája volt. Egyike voltál a magvetőknek, a kiknek munkája bőséges aratás reményiségére jogosít.

Pedig nehéz idők jöttek a gyenge csemetére, súlyos idöket éltünk át a közel multban is. Megbontva az állam alkotmányos rendje, s árulók és a nemzet ellenségei bitorolták a hatalmat.

Felreállítás és vizsály ferközött a nemzet és korona közé, s odajutottunk, hogy remegnünk kellett országunk legszentebb javaiért. Féltenünk kellett szabadságunkat és alkotmányos jogainkat valami lappangó veszedelemtől, melyet méheben hordott a terhes idő.

S ime rövid idő alatt mily változás. A magyar nemzet öntudatának friss levegője elhajtotta a sötét fellegetek, kisütött a nap, s nagyra nevelte az elvetett csemetét.

Az a mit hirdettél, a miért küzdöttél ime valóra vált, a szabadság, egyenlőség, testvériség zászlója széles a hazában kirdeti a 48-as elvek diadalát.

Azt mondta Jézus, hogy ha összegyűlnek azok, kik benne hisznek, s kik őt szeretik, — az ő szelleme meg fog jelenni közöttük.

Mi is azt hisszük, hogy a Te szellemed itt lebeg felettünk, hogy kitartásra, hazaszeretetre buzdítson bennünket, s mi igérjük és fogadjuk, hogy példádát követni törekszünk, s emléked szívünkben örökké élni fog.

Nyugodjál békében, Isten veled!

Végül Koller Pál mondott egy csinos, lelkes beszélet.

Letették a piros székfűkből készült diszes koszorút, a velencei dalárda elénekelt a Szózatot, mely után Meszleny Pál volt orsz. képviselő röviden megköszönte a megható figyelmet s az ünnepély véget ért.

ÜJDONSAGOK.

— **Személyi hír.** Prohászka Ottokár megyés püspök tegnap elutazott városunkból.

— **Üjmise.** Augusztus 20-án tartotta Horváth Róbert csornai premontrai áldozópap — Horváth Bálint főtanító fia első sz. miséjét. A templomot zsufolásig megtöltötte a közönség,

midőn az újmisé rendtársai segédkezése mellett megkezdte szent ténykedését. Manuduktora nagybátyja, dr. Edelmann Sebő szombathelyi főgymn. igazgató, ünnepi szónok Szarka Gyula plebános volt, ki a kath. pap kötelességeiről tartott magasröptű beszédet.

— **Kinevezés.** Székfü Jenő ügyvédjelölt, néhai Székfü Ignác ügyvéd fia a Hazai Biztosító társaság helyi főügynökségénél viselt állásáról lemondott s Bartusek János lemondása folytán a városhoz ideiglenes alkalmazásban joggyakor-nokká nevezetett ki.

— **Arató ünnepély.** A földbirtokos és cseléd nemes együttérzésének megnyilatkozása volt az az aratóünnep, a mely f. hó 19-én gróf Széchenyi Viktor főispán sárpentelie uradalmában folyt le. Az ünnepség Isten-tisztelettel kezdődött, a mely után víz zenező mellett párosan vonult fel az egész pusztai cselédség a kastély elé. A menet élén az aratógazda haladt. Végteletül megható volt az a rövidke beszéd, amelyben az aratógazda keresetlen szavakkal tolmácsolta nemes lelkű földesuruk iránt érzett tiszteletüket, szeretetüket és ragaszkodásukat. A beszéd végén pedig ányujtatta a kalászból és mezei virágból kötött csokrot. Széchenyi főispán meghatott hangon mondott köszönetet az őszinte szavakért arra hívta fel aratói figyelmét, hogy most az Isten házából jöttek; ne is feledkezzenek meg soha arról, ki a természet adta. De — ugymond — azt is jól szívőkbe vessék, hogy az a föld, mely a magot befogadta, a növényzetet táplálta, felnevelte: az a föld a magyar föld, a mi édes hazánk földje. „A magyar föld pedig csak magyart tápláljon. Ne pedig Oстенében nyaraló, hazüllau bilangokat!” Majd midőn ismételtén óvta őket a nemzetközi szocializmus mételetől, röviden megemlékezett az aratósztrájkok szomorú következményeiről is. Végül még egyszer megköszönte a ragaszkodást és bizalmat s jó mulatást kívánt szeretett magyar népének. A nagy lelkesedéssel fogadott beszédek után, ép olyan szép sorrendben, mint jöttek volt, vonultak az aratók ki az erdőbe, hol már párolgó gulyás és csapartótt hordók várták őket. Az odaérkezés után nemsokára megkezdődött a tánc s a hangos jókedvtől visszhangzott az erdő. A mulatók között megjelent Horváth plebános, Bergmann gazdatiszt nevével; majd pedig maga a főispán is. Barátságosan elbeszélgetett mindenkivel; s hogy még jobban kimutassa szeretett népe iránt, lehozatta szép hangú gramofonját és saját maga játszott el rajta néhány igazi magyar nótát. Akik csak ott voltak, mindenkit elragadott leereszkedő kedvességével. Ez az egész ünnepség fényes bizonyosága annak, hogy ott, ahol a földesur mély vállalásos meggyőződését követvén, cselédjeit, alkalmazottjait szereti, ügyüket, jóvóltukat szívén viseli, ott a szocialdemokrácia átkos eszméi, termékeny talajra sohasem találnak.

— **Nyilvános köszönet.** Sorecz József táncitanító tanítványával 1906. évi júl. 29-ikén a „Szarvas”-hoz címzett vendégloblon zártkörű táncpróbát rendezett, a táncpróba tisztja jóvedelmét 40, azaz negyven koronát a székesfehérvári elemi iskolai tanulók felruházási alapjára ajánlotta fel, a miért neki az iskolaszék köszönetet mond. Az iskolaszék megbízásából dr. Czappary László isk. széki elnök.

— **Hm!** Forgács ur, a kit egyik-másik keresztelelten lapok, különösen a Magyar Hirlap, a magyar sakkok egyik elsőrendű csillagának nevez s a kinek fajmagyarsága mellett szinte téglával veri a mellét — most a külföldön utazik. A fajmagyar uron azonban csodálatosan különös változás esett meg. Nem is annyira rajta, mint inkább a nevében — ő kívül-beüül, külföldön-belföldön egyforma ur. Forgács ur ugyanis ott künn Fleischmann névre hallgat s így aratja szükkörű babárait. Nü! Hát most már mégis csak jó volna tudni, hogy kicsoda ez a Forgács-Fleischmann ur. Magyar-e, vagy német? Vagy itt magyar, ott német? — a hogyan jól esik, a hogyan hangulatosabb, vagy a hogyan az üzlet szelleme magával hozza?

— **Tüz Sárpentelén.** A napokban tűz volt Sárpentelén gróf Széchenyi Viktor főispán birtokán. A cselédnek sertésölai gyuladatok ki és közülök három teljesen leégett. Az egyik ölban egy sertés is a lángok martalékává lett. A kár 240 korona. Biztosítva nem volt.

— **Beírások a felső keresk. iskolában.** A helybeli felső kereskedelmi iskolában a javító vizsgálatok augusztus 31-én tartatnak meg; a beírások pedig szeptember 2-én, 3-án és 4-én lesznek. Keddet mindenkor d. e. 9 órakor. *Az igazgatóság.*

— **Betörők a börgöndi vasuti állomáson.** Eddig még ismeretlen betörők jártak tegnapi éjjel a börgöndi vasuti állomáson. Éjjeli 1 órakor Gosztolányi József pályaoár felesége ablakzörgésre ébredt fel. Miután a zaj nem akart szünni, felköltötte férjét, aki kinézve az ablakon, rémülve látta, hogy a pénztár helyiségében világosság van és az ablak előtt két ember áll, egy pedig a pénztárhelyiségben az íróasztalt fészegeti. Gosztolányi egymaga nem mert a betörőkhöz közeledni, hanem felköltötte Bálint Géza állomási előjárót. A két ember most felfegyverkezve közeledett a pénztárhelyiséghez, amit a betörők észrevették, a szomszéd kukoricásba menekültek. A tettesek, akik valószínűleg kőbor cigányok voltak, az ablakok benyomása után haltak a helyiségbe, ahol az íróasztalt törték fel, de abban pénzt nem találtak. A betörők megkísérelték a pénztár feltörését is, de ebben már megzavartatták. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Surányi úr üzletei.** Kedden egy külsőleg teljesen kifogástalan megjelenésű uriember járt városunkban. Ruhája a legújabb divat után igazodott, bajuszát a leggavallósbabb dandy is megirigyelhetné volna, dölőce hajlása lábaiban pedig legfeljebb a sárga irigység találhatna kifogást. A legelőkelőbb uriembereket tisztelte meg becses látogatásával. A legeslegelőkelőbbek között Havranek József kir. tanácsos, polgármestert, a kinek mint a Pesti Hírlap tudósítója mutatta meg magát s a kinek hírlap egy drága óráját rabolta el a magas politika s a még magasabb katonai ügyek tagadhatatlanul szellemes fejtegetésével. A legújabb katonai ügyek, a melyek közül épen eggyel maga a Pesti Hírlap esetenkedett nem kis bosszankodásra, feledezték a polgármesterrel, hogy az ő ideje mindig drága s nem sajnálta a fáradságot az alapos információ okáért. A legvégén mégis csak kiszült, hogy Surányi ur egy kis könyvjárással alkalmatlankodik s Gáspár Imre egy könyvét ajánlja a megrendelésre.

— Nem sok, kérem alázatossággal, csak potom két korona. Az is csak az átvétel alkalmával fizetendő.

Havranek polgármester nagyot lélekzett, mikor a finálé potom két koronával látta megváltozva. Azután megrakodott néhány előkelő ur címével és lekötözött mosoly kíséretében bucsút mondott a megkínzott vendégülöknek.

Rövid idő múlva egész csinos sor aláírás ékeskedett a megrendelési lapon, köztük Koltai Tóth István főjegyző, dr. Saára Gyula, K. Horváth István, Námessy János stb. stb. Mindenütt valamelyik előkelőbb budapesti újság munkatársaként mutatta meg magát s csodálatos jó szaglással mindig mint a leibzurnál tudósítója.

A dolog ennyiben még megjárta volna, csupán egy hájszányi hiba esett a kretá körül. Surányi ur mindennél következetesen elfeledte megmondani, hogy az a bizonyos két korona nem az egész mű ára, hanem annak csak egyetlen részlete, de azért az aláírás mégis olyan, amely az egész mű megrendelésére kötelez. Surányi urnak volt ugyanis annyi sütnivalója, hogy a megrendelő lapnak azt az íjesztő részét amely 2 k. helyett potom 3 k. korona megfizetésére kötelezett, óvatos ügyességgel lehajtotta.

Valaki azonban mégis túlságosan óvatos volt s kézbevéve s kibontva az egész megrendelési ívet, felfedezte a hamiskodást és sziveskedett erről a többi megrendelőt is értesíteni. No persze, hogy általános lett erre az elszörnyűködés. Hisz ez valóságos félrevezetés, becsapás stb. stb. Két koronát kér és 96-ról írat kötelezést. — Hol

van ő, meg kell fogni s annak rendje és módja szerint el kell rántani a nótáját.

Simon Sándor rendőrkapitány azonnal intézkedett és Surányi Jakab ur csakhamar a városházán szepesgett. A megrendelő legnagyobb része megelégedett a megrendelés egyszerű törlesztésével, N. J. azonban erősen hangsúlyozta, hogy feltétlenül követeli Surányi ur megbüntetését. Persze volt sírás, zokogás, esküdözés, s sok tagból álló család emlegése stb. Ráadásul még igazolni se tudta magát s várni kellett, míg a Singer és Wolfner cég távirati értesítése Budapestről megérkezett. Addig bizony d. u. ő. óra lett s addig Surányi ur a városház önkéntelen vendége volt. Az igazolás megérkezett ugyan, de hátra volt még a kemény dió, a rosszhiszemű félrevezetés nyomán járó bünyvdi üldözés. A jó sorsa azonban megkönyörült Surányi uron s N. J. kegyesen visszavonta a vádat.

Mind Ezeket pedig azért mondjuk el, hogy közönségünk tájékozódva legyen az ilyen megtevesztések ellen. Figyelmeztetés akar lenni, hogy először is a legutolsó véletleg kerülni kell a vigéctet, mert munkája — a mint a figura mutatja — rendszeren valami miskulanciával jár. (Élég talán utalnunk a Hofmann-cég gépjűgnyökének komisz eljárására.) De ha mas valaki beugrik, nézze végig, töröl-hegyre az ügyet, mert különben sirathatja a keserves ervágást.

— **Zeneiskola.** Tomm Béla zeneiskolájának VII. évfolyamát f. évi szept. hó elséjén nyitja meg. Jelentkezni lehet *hegedű, gordonka, zongora és ének* tanzakokra.

A növendékek hangszerűk oktatásában az orsz. m. kir. Zeneakadémia tanterve szerint hetenként háromszor vesznek.

Tandij bármelyik tanszakon *havi 10 kor.* *Beirási díj 4 kor.*

Magánórák megbeszélés szerint. *Beiratkozni lehet naponként d. e. 10—12-ig, d. u. 3—5 óráig az iskola helyiségében, Lakatos-utca 12. sz. 1. emelet.* — Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál **Tommm Béla** zenetanár.

— **Tüzek a vidéken.** A napokban hatalmas zivatar vonult el Mór feletti, amely alkalommal a villám lecsapott báró Luszensky István majorjába és felgyújtott egy szalmakazalt. Luszensky báró kára 500 korona. — Ugyancsak aznap nagy tűzveszedelem fenyegette Söred község lakosságát. Délután 1 órakor id. Prester József udvarán kigyuladt egy szalmakazal, amitől a szomszédos istállóépület és lakház is tüzet fogott. A lakosoknak sikerült a tüzet másfél órai, nehéz munka után oltatni. A kár körülbelül 3570 korona, melynek egy része a biztosítás révén megterül. A tűz keletkezésének oka ismeretlen. Másnap Csakvár községhez tartozó Forna-pusztán volt tűz, ahol Németh János istállója gyuladt ki, amely a szomszédoságban levő hat sretésóllal együtt leégett. Biztosítva nem volt.

— **Palotai-utcai csendélet.** Csinos kis ribilü volt tegnap reggel a palotai-utcában. A hirdetés Pincés Egyed familia két tagja, több hasonszőrű társukkal egyetemben, megiehető kapatos állapotban vonultak hazatele. Amikor a palotai-utcai Rauchmann-téle szatócs bolt előtt elhaladtak, a részeg kompanya egyik tagja Pincés Egyed Gáspár, aki ismert alak a rendőrség előtt, felkapott az üzlet ele kihelyezett seprűk közül egyet es azzal tovatűnni igyekezett. Az üzlet tulajdonosa Rauchmann Jozsef a tolvaj után sietett es szep szoval kerte, hogy a seprűt adja vissza. Pincés Egyed Gáspár azonban erről hallani sem akart, hanem Rauchmannra támadt. A két ember között most verekedés keletkezett, melyben azonban ezutal Pincés húzta a rövidebbet, amennyiben Rauchmann a seprűt kicsavarta kezéből es azzal addig ütötte, míg a nyele el nem torott. Az ügy minden valószínűség szerint a bíróság előtt nyer folytatást, illetve betejezést, miután Rauchmann az esetet bejelentette a rendőrségnek.

— **Megfutott előjáróság.** A napokban nagy mulatság volt Velegen, amelyen résztvett Végh Ferenc odaváló legény is, akire dühajkódása miatt a jelenlevő községi előjárók többször rászóltak. Végh Ferencet bántotta a dolog, hazaszaladt fegyveréért azzal a szándékkal, hogy az előjárókat sorba lelőddzi. Az előjáróság tagjai azonban jónak látták a legényt nem bevárni, hanem szépen elszéledtek. A dühöngő legényt a csendőrök fekeztek meg. Az eljárás megindult.

— **Marólugot ivott.** Kalmár Pálné isztiméri lakosnő a napokban néhány pillanatra kiment a konyhából. Távolléte alatt József nevű 2 éves fiacskája levett a takaréktűzhelyről egy lugköldattal telt bögrét és abból ivott. A gyermek másnap iszonyu kinok között meghalt. Hulláját felboncolták, az anya ellen pedig megindították az eljárást.

— **A móri legények.** Mór községben a közbiztonsági állapotok nem a legdicseretesebbek. Most egy ideig nagy. dologidő lévén, csend honolt az egész községben. A híres verekedő móri legényeknek egy ideig szavukat sem lehetett hallani, nyugodtan viselkedtek, de ennek az oka nem a javulásban, vagy a hatóság energikus fellépésében rejlik, hanem abban, hogy most nem volt annyi idejük egymás között felmerült személyes kérdéseket az ő szokott módjukon elintézni. Most ismét beszélgetnek magukról. A napokban ugyanis Babonics György és Mészner Márton, két móri legény, összeszólalkoztak egy ottani vendégüben, de csakhamar békésen elintézték az egymás közt felmerült vita tárgyát. Az esti órákban ismét egy másik vendégüben találkoztak, hol Babonics György több társával mulatott. Mészner félve attól, hogy a házsártos természetű Babonics ismét beleköt, el akart távozni a vendégüből, de ekkor Babonics utját állotta. Mészner látva, hogy Babonics és társai őt el akarják püfolni, elővette a zsebében levő forgópisztolyát, melyet óvatosságból hordott magával s a támadók megfélemlítésére háromszor a levegőbe lött. Babonics ekkor hirtelen megragadta Mészner Mártont s a kezében levő járomszöggel agyba-főbe verte, úgy hogy az vértől boritva összeesett. A támadó legények ellen az eljárás megindult.

— **A maroshegyi betörés.** Özv. Truckensitz Ignácné, Gyümoles-utca 26. sz. a. lakosnő maroshegyi szőlőjében a napokban ismeretlen tettes felfeszítette a présház ajtaját és a pincéből két korona értékű bort loptott. A károsult feljelentése a rendőrség a tettest csakhamar kinyomozta Rábics István 19 éves foglalkozás nélküli lakatossegéd személyében, ki ugyancsak több rendbeli lopás büntette miatt már körözve is volt. Rábics tagadja ugyan tettét, de minden jel arra mutat, hogy ő követte el a betörést, mert nevezett nap többen látták őt Truckensitzné présházának környékén csavarogni. A vizsgálat folyik.

— **Meglopott szabósegéd.** Kellemetlen meglepetésre ébredt a napokban Szatmári László nagyperkátai szabósegéd. Ejnek idején felfeszítették bőröndjét és abból egy öltözt ruháját, készpénzt és egyéb értékes holmiját ellopták. A meglopott Szatmári László az esetet bejelentette csendőrségben. A nyomozás megindult és akkor kitudt, hogy a tettes Rábics István 19 éves rovtmultu lakatossegéd volt, aki a tett elkövetése után Székesfehérvárra szökött. Különben a tolvaj már kellő őrizet alatt van, miután rendőrségünk egy betöréses lopás miatt letartóztatta.

Több oldali felszólításra van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy hetenkint csütörtök, péntek, szombat es vasárnap a felvételeket személyesen eszközöm. Szigeti és Társa fényképész, Székesfehérvár. Kossuth-utca 9. sz.

 <p>Sirolin</p> <p><small>Ennek az érvényes és a betörési, megrendelési a kényes, vándor, által ismert.</small></p>	<p>Tüdöbetegek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza</p> <p><small>ellen szüntelen tanár és orvos által naponta ajánlja.</small></p> <p>Mihelyt értékelten utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.</p> <p>F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svejs)</p>	 <p>„Roche”</p> <p><small>Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerkereskedésben. — Ára évenként 4.— korona.</small></p>
---	---	--